

سبکتالی «بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند مطابق با بند (۵-۵) «دستورالعمل نحوه‌ی احراز و لغو تأییدیه صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۹/۲۲۸۱۹ مورخ ۱۳۹۹/۲/۴ و بند (۵-۶) «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۳۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲، یکی از شرایط احراز صلاحیت داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی مقرر در ضوابط یادشده، برخورداری از گواهینامه‌های حرفه‌ای مربوط می‌باشد. بر این اساس، طراحی گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری در دستور کار این بانک قرار گرفت و اقدامات لازم برای صدور گواهینامه‌های حرفه‌ای مذکور انجام پذیرفت. لذا در حال حاضر شش گواهینامه «اصول بانکداری ۱»، «اصول بانکداری ۲»، «حسابرسی داخلی مؤسسات اعتباری»، «مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری»، «مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری» و «گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اسلامی»، طراحی شده و گواهینامه‌های لازم برای بررسی صلاحیت داوطلبان تصدی هر یک از سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری در قالب فایل پیوست تعیین گردیده است. ضمناً خاطر نشان می‌سازد سرفصل گواهینامه‌های شش‌گانه صدرالذکر به تأیید «کمیته گواهینامه‌های حرفه‌ای بانکداری بانک مرکزی» رسیده است و سایر اقدامات لازم در این خصوص نیز در دستور کار قرار دارد که به محض حصول نتیجه، متعاقباً اعلام خواهد شد. بدیهی است از این پس، بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موقوف به شرکت در آزمون‌های مربوط و اخذ گواهینامه‌های حرفه‌ای مرتبط خواهد بود. لذا انجام مصاحبه تخصصی به ویژه برای داوطلبان تصدی سمت عضو هیأت مدیره، مدیرعامل و قائم مقام مدیرعامل مؤسسات اعتباری از تاریخ زمانی مشخصی که متعاقباً اعلام خواهد شد، منوط به ارایه گواهینامه‌های حرفه‌ای مربوط می‌باشد.

شایان ذکر است اعطای گواهینامه‌های حرفه‌ای یادشده به داوطلبان صرفاً منوط به کسب حد نصاب امتیاز در آزمون استاندارد متمرکز در این خصوص می‌باشد. البته داوطلبان می‌توانند برای کسب آمادگی شرکت در آزمون مربوط و بنا به شرایط و صلاحدید خود از دوره‌های آموزشی نیز بهره‌برداری نمایند.

با توجه به فراهم شدن امکان برگزاری اولین دوره آزمون‌های مربوط به داوطلبان عضویت در کمیته ریسک و همچنین داوطلبان تصدی سمت مدیر ارشد واحد ریسک بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی، مقتضی است دستور فرمایند مدارک و مستندات مربوط به داوطلبان مذکور به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به عنوان دبیرخانه کمیسیون‌های مسئول در این خصوص ارسال گردد. زمان برگزاری آزمون گواهینامه‌های حرفه‌ای مرتبط با داوطلبان عضویت در کمیته ریسک و تصدی سمت مدیر ارشد واحد ریسک متعاقباً به نحو مقتضی اطلاع‌رسانی خواهد شد.

ضمن تأکید بر این که پس از برگزاری هر آزمون، امکان بررسی صلاحیت حرفه‌ای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی مرتبط با آزمون مذکور، بدون گواهینامه مربوط وجود نخواهد داشت، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل

آید. ۵۵۹۸۸۷۷/ع

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

جدول گواهینامه‌های حرفه‌ای الزامی برای داوطلبان تصدی سمت‌های مدیریتی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی

گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اسلامی	گواهینامه مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری	گواهینامه مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری	گواهینامه حسابرسی داخلی مؤسسات اعتباری	گواهینامه اصول بانکداری ۲	گواهینامه اصول بانکداری ۱	سمت / عنوان گواهینامه
	****	****		****	****	اعضای هیأت مدیره
	****	****		****	****	مدیر عامل
	****	****		****	****	قائم مقام مدیر عامل
			****	****	****	اعضای کمیته حسابرسی و عضو هیأت مدیره مسئول کمیته
		****		****	****	اعضای کمیته ریسک (به استثنای افراد عضو هیأت مدیره)
الزامی برای عضو دارای مسئولیت نظارت و تطبیق شرعی موضوع تبصره‌های ۷، ۸ و ۹ دستورالعمل ^۱		****		****	****	اعضای کمیته رعایت قوانین و مقررات (به استثنای افراد عضو هیأت مدیره)
	****		****	****	****	مدیر ارشد حسابرسی داخلی
	****	****		****	****	مدیر ارشد ریسک
		****		****	****	مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات

^۱ «دستورالعمل تأیید صلاحیت و عزل یا هرگونه تغییر مدیران و اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی داخلی و رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه ۰۰/۳۷۳۶۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲

سرفصل‌های گواهینامه اصول بانکداری ۱

۱- اقتصاد

۱-۱- آشنایی با بازار پول و بازار سرمایه (به ویژه کارکرد بازار بین‌بانکی ریالی و بازار بدهی دولتی و ارتباط این دو با یکدیگر)

۱-۲- آشنایی با تعاریف و مفاهیم متغیرهای کلان پولی نظیر نقدینگی (کل‌های پولی)، پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی و نحوه متأثر شدن متغیرهای مزبور از عملکرد شبکه بانکی

۱-۳- آشنایی با سیاست‌های پولی و اعتباری بانک مرکزی (نظیر عملیات بازار باز، تسهیلات قاعده‌مند، خطوط اعتباری و نظایر آن) و نحوه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بازار بین‌بانکی ریالی از سیاست پولی و اعتباری بانک مرکزی و دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های مرتبط با عملیات اجرایی سیاست پولی

۱-۴- آشنایی با سیاست‌های ارزی، مالی و تجاری

۱-۵- تحلیل کاربردی اقتصاد کلان

۲- حسابداری و حسابرسی بانکی

۲-۱- آشنایی با صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری

۲-۲- درک و تجزیه و تحلیل کاربردی صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری

۲-۳- آشنایی با حسابرسی در مؤسسات اعتباری

۲-۴- آشنایی با استانداردهای حسابداری ایران

۲-۵- آشنایی با مسئولیت‌های هیأت مدیره و مدیرعامل نسبت به صورت‌های مالی؛

۳- مدیریت ریسک

۳-۱- آشنایی با مدیریت جامع ریسک

۳-۲- آشنایی با ریسک‌های مالی شامل ریسک اعتباری (به‌دانش اعتباری و فرآیندهای اعتبار سنجی و ...)، ریسک نقدینگی و ریسک بازار

۳-۳- آشنایی با ریسک‌های غیرمالی از جمله ریسک عملیاتی، ریسک فناوری اطلاعات، ریسک حقوقی و ریسک شهرت

۳-۴- آشنایی با شاخص‌های مقررات احتیاطی و شاخص‌های سلامت بانکی از جمله کفایت سرمایه، نسبت‌های نقدینگی و

...

سرفصل‌های گواهینامه اصول بانکداری ۲

۱- حقوق بانکی

۱-۱- آشنایی با حقوق تجارت

۱-۲- منابع حقوق بانکی

۱-۳- آشنایی با قوانین مهم بانکی نظیر قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، قانون مبارزه

با پولشویی، قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز

۱-۴- مسئولیت‌های قانونی مدیران بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی

۱-۵- وصول مطالبات

۱-۶- اسناد و دفاتر تجاری

۲- آشنایی با اهم مقررات بانکی شامل مقررات ارزی، حاکمیت شرکتی، حسابرسی داخلی و کنترل داخلی، احتیاطی، مبارزه با

پولشویی و تأمین مالی تروریسم و بانکداری الکترونیک

۳- عقود بانکداری اسلامی و سایر عقود و قراردادهای مهم بانکی

۴- بانکداری بین‌الملل و عملیات ارزی

۴-۱- آشنایی با روابط کارگزاری بین‌المللی

۴-۲- آشنایی با روش‌های پرداخت بین‌المللی و استانداردهای بین‌المللی ناظر بر آن نظیر مقررات متحدالشکل اعتبارات

اسنادی (UCP600)

۵- مباحث مدیریتی، بازاریابی و کسب و کار

۵-۱- مدیریت استراتژیک و رهبری

۵-۲- مدیریت منابع انسانی و رفتار سازمانی

۵-۳- بانکداری تجاری، بانکداری شرکتی، بانکداری خرد، بانکداری اختصاصی و مدیریت ثروت

۵-۴- مدیریت دارایی و بدهی

۵-۵- بازاریابی خدمات بانکی

۶- آشنایی با سامانه‌های بانک مرکزی

۷- آشنایی با برخی خدمات مهم بانکی نظیر صدور و پرداخت اعتبار اسنادی و ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی)

سرفصل‌های گواهینامه حسابرسی داخلی مؤسسات اعتباری

۱- مبانی حسابرسی داخلی

۱-۱- مأموریت و اهداف حسابرسی داخلی

۱-۲- چارچوب‌های بین‌المللی و استانداردهای حسابرسی داخلی

۱-۳- مفاهیم پایه‌ای مدیریت ریسک و کنترل داخلی

۱-۴- حسابرسی و حاکمیت شرکتی

۱-۵- حسابرسی و مدیریت جامع ریسک

۱-۶- حسابرسی و کنترل‌های داخلی

۱-۷- ارتباط با حسابرس مستقل

۱-۸- ارتباط با هیات مدیره و کمیته حسابرسی و نیز مدیریت اجرایی

۱-۹- استقلال حسابرسی داخلی

۲- آشنایی با قوانین و مقررات مرتبط

۳- دامنه شمول حسابرسی داخلی

۳-۱- حسابرسی مالی

۳-۲- حسابرسی عملیاتی

۳-۳- حسابرسی تطبیق

۳-۴- حسابرسی فناوری اطلاعات

۳-۵- حسابرسی کشف تقلب

۴- مقولات اجرایی حسابرسی داخلی

۴-۱- حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک

۴-۲- استراتژی، طرح سالانه و برنامه حسابرسی داخلی

۴-۳- فرآیندها و تکنیک‌های حسابرسی داخلی

۱-۳-۴- تکنیک‌های ارزیابی

۲-۳-۴- تکنیک‌های تحلیل یافته‌ها

۳-۳-۴- تکنیک‌های حسابرسی مبتنی بر فناوری اطلاعات

۴-۴- مستندسازی و گزارش‌های حسابرسی داخلی

۵-۴- پیگیری یافته‌ها و گزارش‌های حسابرسی داخلی

۵- ارزیابی عملکرد حسابرسی داخلی ((quality assurance review (or QAR))

۶- مدیریت کارکرد حسابرسی داخلی مشتمل بر برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، تأمین نیروی انسانی، رهبری و کنترل

سرفصل‌های گواهینامه مدیریت ریسک مؤسسات اعتباری

- ۱- مبانی و ابزارهای مدیریت ریسک
- ۲- کمیته بال و سیر تکاملی بال ۱ تا ۳
- ۳- انواع ریسک
 - ۳-۱- ریسک‌های مالی شامل ریسک اعتباری، ریسک نقدینگی و ریسک بازار
 - ۳-۲- ریسک‌های غیرمالی از جمله ریسک عملیاتی، ریسک فناوری اطلاعات، ریسک حقوقی، ریسک عدم تطبیق با قوانین و مقررات و پولشویی و ریسک شهرت
- ۴- مدیریت ریسک جامع
 - ۴-۱- حکمرانی ریسک
 - ۴-۲- سیاست‌گذاری و حدود و اشتهای ریسک
 - ۴-۳- فرهنگ ریسک
 - ۴-۴- شناسایی، ارزیابی و اندازه‌گیری، پایش، کنترل، انتقال، کاهش و خودداری از پذیرش ریسک
 - ۴-۵- مدیریت دارایی و بدهی
 - ۴-۶- اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری داخلی و بیرونی
 - ۴-۷- مدیریت وثایق و تسهیلات غیرجاری و در معرض نکول
 - ۴-۸- عملیات نوین خزانه‌داری، قیمت‌گذاری و جوه انتقالی و عملیات بازار باز
 - ۴-۹- عوامل درونی و بیرونی ایجاد کننده ریسک عملیاتی، برون‌سپاری و برنامه تداوم کسب و کار
 - ۴-۱۰- کنترل‌های داخلی
 - ۴-۱۱- زیر ساخت‌ها، مدیریت داده‌ها و ارتباطات
 - ۴-۱۲- جمع‌آوری اطلاعات، گزارش‌دهی و افشای ریسک
 - ۴-۱۳- آزمون تنش (Stress Test) و برنامه‌ریزی بر مبنای سناریو (Scenario Planning) از جمله تحلیل وضعیت تهیه برنامه تداوم فعالیت و برنامه مقابله با بحران
 - ۴-۱۴- پایش ریسک و ارزیابی عملکرد مدیریت ریسک
- ۵- تحلیل‌های مقداری در مدیریت ریسک

- ۵-۱- ارزیابی و کمی‌سازی ریسک
- ۵-۲- ارزش در معرض خطر
- ۵-۳- آزمون بحران و تحلیل سناریو
- ۵-۴- سرمایه اقتصادی و نظارتی
- ۵-۵- ارزیابی سایر نسبت‌های نظارتی
- ۵-۶- رویکردهای مختلف محاسبه نسبت کفایت سرمایه
- ۶- ارزیابی عملکرد تعدیل شده با ریسک
- ۷- حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک و تطبیق
 - ۷-۱- مدیریت ریسک، ریسک عملیاتی و ریسک تطبیق
 - ۷-۲- حسابرسی، بازرسی و تطبیق
 - ۷-۳- حاکمیت شرکتی و حکمرانی و فرهنگ ریسک تطبیق
- ۸- قوانین و مقررات داخلی
 - ۸-۱- قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱
 - ۸-۲- قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲
 - ۸-۳- قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ و قانون اصلاح قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷
 - ۸-۴- قانون تأمین مالی تروریسم ۱۳۹۴ و قانون اصلاح قانون تأمین مالی تروریسم ۱۳۹۷
 - ۸-۵- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) قانون مبارزه با پولشویی
 - ۸-۶- سایر قوانین و مقررات ناظر بر مدیریت ریسک تطبیق
- ۹- تطبیق در عرصه بین‌المللی
 - ۹-۱- مبارزه با پولشویی
 - ۹-۲- تأمین مالی تروریسم
 - ۹-۳- تحریم
 - ۹-۴- فرار مالیاتی
 - ۹-۵- تقلب
 - ۹-۶- سایر مصادیق جرائم مالی از جمله فساد و کلاهبرداری

- ۱۰- مدیریت ریسک تطبیق مبتنی بر ریسک
- ۱۱- مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
- ۱۱-۱- شناسایی مشتریان به صورت ریسک محور
- ۱۱-۲- ارزیابی ریسک مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مشتریان و آسیب پذیری عملیات بانکی
- ۱۱-۳- کنترل‌های ناظر بر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
- ۱۱-۴- پایش عملیات مشتریان و ارائه گزارش مبادلات مشکوک
- ۱۱-۵- گزارش‌دهی ناظر بر نحوه مدیریت ریسک مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم
- ۱۲- ریسک تطبیق در بانکداری دیجیتال و الکترونیک

سرفصل‌های گواهینامه مدیریت فناوری اطلاعات مؤسسات اعتباری

۱- ساختار نظام پرداخت در ایران

۱-۱- شتاب

۱-۲- شاپرک

۱-۳- پایا

۱-۴- ساتنا

۱-۵- سحاب

۱-۶- تابا

۱-۷- چکاوک

۱-۸- شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

۲- زیرساخت‌های نظام پولی و بانکی

۲-۱- سامانه‌های بین بانکی نظیر مهتاب، سیاح و سمات

۲-۲- نماد

۲-۳- نهاب

۲-۴- سپام

۲-۵- پرتال ارزی

۲-۶- صیاد

۳- بانکداری دیجیتال

۳-۱- کلان داده‌ها و کسب و کار بانکی

۳-۱-۱- اعتبار سنجی

۳-۱-۲- شناسایی تراکنش‌های مشکوک

۳-۲- هوش مصنوعی و یادگیری ماشین

۳-۳- استفاده از فناوری اطلاعات برای مدیریت ریسک

۴- بانکداری متمرکز

۵- بانکداری باز

۶- اکوسیستم پرداخت‌های خرد و کارتی داخلی و بین‌المللی (EMV)، همراه بانک و کیف الکترونیکی پول

۷- فین تک

۸- زبان گزارش‌گری مالی XBRL

۹- امنیت فناوری اطلاعات

۱۰- حقوق مشتریان در خدمات دیجیتال

۱۱- آشنایی با برخی استانداردها، توصیه‌ها و مقررات بین‌المللی

۱۱-۱ COBIT

۱۱-۲ BIAN

۱۱-۳ TOGAF

۱۱-۴ GDPR

۱۱-۵ PSD2

۱۱-۶ استانداردهای مرتبط ISO

۱۲- فناوری دفاترکل توزیع‌شده و رمزینداری‌ها

سرفصل‌های گواهینامه حرفه‌ای بانکداری اسلامی

- ۱- تعریف و اصول بنیادین بانکداری اسلامی (عدالت، اخلاق، ارتباط بخش پولی با بخش واقعی اقتصاد و غیره)
- ۲- حقوق بانکی
 - ۲-۱- آشنایی با عقود در حقوق مدنی
 - ۲-۲- آشنایی با حقوق تجارت
 - ۲-۳- آشنایی با قوانین مهم بانکی نظیر قانون پولی و بانکی کشور و قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)
 - ۲-۴- آشنایی با اهم مقررات بانکی شامل مقررات عملیات ارزی، فرم یکنواخت عقود، مقررات امهال و...
- ۳- ضوابط فقهی عمومی قراردادها در بانکداری اسلامی (نبود ربا، غرر، قمار، ضرر، اکل مال به باطل)
- ۴- ضوابط فقهی اختصاصی قراردادها (شامل عقود مشارکتی، مبادله‌ای و قرض الحسنه)
- ۵- مفهوم‌شناسی ربا و بهره بانکی (شناسایی و تحلیل دیدگاه‌های موجود)
- ۶- بانکداری اسلامی بین‌المللی (تجارب کشورهای اسلامی و استانداردهای بین‌المللی)
- ۷- بانکداری بدون ربا (تاریخچه، چارچوب‌های عملیاتی، چالش‌های موجود و غیره)
- ۸- ارزیابی فقهی سپرده‌ها، تسهیلات و خدمات بانکی در بانکداری بدون ربا (ایران)
- ۹- مباحث کاربردی در بانکداری بدون ربا
 - ۹-۱- کارت اعتباری مرابحه
 - ۹-۲- اعتبار در حساب جاری
 - ۹-۳- استمهال مطالبات و جریمه تاخیر تادیه
 - ۹-۴- مدیریت نقدینگی
 - ۹-۵- صکوک بانکی
 - ۹-۶- قیمت‌گذاری و تعیین نرخ‌های سود
- ۱۰- نظارت و تطبیق شرعی در بانکداری اسلامی (مدیریت ریسک شریعت در شبکه بانکی)